Österbottniska DN 30 ★ 6 1959

spelmän får Gås-Andersmedaljen

Erik Johan Lindvall (i mitten) och Teodor Lindfors visar sina Gås-Andersmedaljer för den som modellerat pengen, Bror Hjorth, själv spelman.

Det var smått historiskt på Solliden då Gås-Andersmännens spelmansstämma sammanträdde inför allt folket på söndagseftermiddagen. Det var ju första gången som den svenska folkmusiken på andra sidan Bottniska viken blev uppmärksammad med den förnämliga utmärkelsen Gås-Andersmedaljen.

I övrigt var den här stämman ganska lik sina föregångare, vilket betyder att man hade mycket trevligt samtidigt som det var lärorikt att lyssna till spelmännen och de locklåtsjungande kullorna, för att inte tala om Lars Madsén som ledde programmet och pratade med de uppträdande.

Madsén får för varje år alltmer av den där finurliga glimten i ögat som man så ofta iakttar hos en riktig spelman. En sådan som Vikstalasse t ex. Han berättade om hur det gick till när han komponerade sin Eklundapolska, och uppriktigt sagt kunde jag inte så noga uppfatta vad han sa i mikrofonen — men roligt var det. Och sämre blev det ju inte när Madsén försynt insköt:

— Men hör du, den där historien är ju olika varje gång du drar den. Sist sa du att du var på väg till kvarnen!

— Nej då, det var den andra polskan det, svängde sig Lasse ögonblickligen.

Nå, Madséns fintighet tar sig bl a det uttrycket att han lirkar fram så mycket fakta under sina små intervjuer med spelmännen. Det gäller innebörden av traditionsbegreppet i folkmusiken, det gäller tekniska specialiteter, det gäller de ännu outforskade förhållandena med folkmusikens egna skalor och intervaller. Några nyheter är det inte precis, men det l å t e r som om han kom allt detta på spåren just i samma ögonblick som det sägs.

Till ackompanjemang av åska och dunder tågade Gås-Andersnämnden från Nyloftet upp till Solliden spelande Gås-Andersmarschen. Himlen hade blivit bläcksvart, men de folkmusikintresserade bänkade sig med största lugn framför estraden. Och vare sig det nu berodde på att Asa-Tor respekterar de vilt hedniska koloraturer som kölningskullorna Elin Lisslars och Karin Edvardsson sjöng i en fantastisk duett, eller på att Ewerth Åhs från Älvdalen kan styra molnen med sin spilåpipa eller på något annat, så blev det inte många droppar regn som föll över Skansenpubliken.

Det var många präktiga låtar vi fick höra från Uppland, Dalarna och nordligare landskap. Ivar Tallrot företrädde det speciellt uppländska instrumentet nyckelharpa (han hade gjort sin själv) med en polska, Vikstalasse och Olle Jansson lekte Skoella (skogsfrun) och näcken i en duo på fiol och Nils Agenmark, dotterson till den namnkunnige Hjort-Anders, spelade tillsammans med Ole Hjort. Nils hade lärt sig många låtar av morfar.

— Men han var aldrig nöjd med mitt sätt att spela dem, talade han om. Själv spelade han alltid låtarna litet olika varje gång.

— Ja, tillade Madsén, Hjort-Anders underkände till och med sig själv när han fick höra sitt spel i banduppptagning!

Så kom turen till de österbottniska spelmännen. Det var tre som fått Gås-Andersmedaljen, men Ivar Holmström hade inte kunnat komma över. Teodor Lindfors från Vörå och Erik Johan Lindvall från Oravais trädde däremot fram med fiol i näven och berättade om sig och sitt på ett högst svårbegripligt tungomål. De var klädda i vackra folkdräkter: svarta knäbyxor och svart rock med väldigt många mässingsknappar i, röd väst med ränder och många knappar, vita strumpor och svart hatt.

— Två olika temperament, konstaterade Madsén, när de spelat några stycken tillsammans. Lindvall spelar med fräs och kläm, liksom för att göra sig hörd över larmet under dansen. Lindfors lyssnar på tonen, leker litet med melodin och grips av stämningen.

Jo, långe Lindfors, den äldre av de båda, med vit mustasch och aristokratiska drag, ser oftast mycket allvarlig ut, men då och då ler han svagt under spelet.

Han är visst när allt kommer omkring en spjuver. Det tyckte man sig förstå när han demonstrerade det speciella "lilla hoppandet" som utmärker det österbottniska brudföljets sätt att marschera till brudmarschen. Liksom när han resonerar med Madsén om hur det kan komma sig att vissa Bingsjölåtar har sina nästan likadana motsvarigheter i Österbotten.

— Det är inte så konstigt, säger han. Vi är dalmasar där borta. Åtminstone förstår kullorna mig mycket bra!

Hl.